

NARODOWY BANK POLSKI

Monety kolekcjonerskie

Skarby Stanisława Augusta

Jan III Sobieski
(1674–1696)

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeusser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m.st. Warszawy

Obrany Roku Pańskiego 1674 dnia 20 maja, koronowany Roku Pańskiego 1676 dnia 2 lutego, jako poddany [króla Michała] pobił Turków pod Chocimiem, jako król zwyciężał tychże, uwolnił Wiedeń od oblężenia, znamienity męstwem, wykształceniem i wymową, jako poddany był uczestnikiem wewnętrznych zamieszek, jako król dręczony był tym samym nieszczęściem. Umarł w Wilanowie Roku Pańskiego 1696, mając lat 72, w 22. roku panowania, dnia 17 czerwca.

Jan III Sobieski (1674–1696)

Dwudziesta moneta serii przedstawia Jana III Sobieskiego herbu Janina, hetmana wielkiego koronnego, po zwycięstwie chocimskim obranego na króla w maju 1674 r. i koronowanego 2 lutego 1676 r. Zyskał europejską sławę po zwycięstwie pod Wiedniem. Uważany jest za jednego z najwybitniejszych dowódców i władców w dziejach Polski. Miał reformatorskie plany dotyczące polityki zagranicznej i wewnętrznej. Pragnął zapewnić następstwo tronu swemu najstarszemu synowi Jakubowi.

Na rewersie monety widnieją przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu Marcella Bacciarellego) zwrócone w prawo, z podgoloną czupryną i obfitymi wąsami, w wieńcu laurowym; w zbroi z lwim naramiennikiem i płaszczu podbitym futrem, z krzyżem i gwiazdą francuskiego Orderu Ducha Świętego.

Na awersie monety czytamy tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Obrany Roku Pańskiego 1674 dnia 20 maja, koronowany Roku Pańskiego 1676 dnia 2 lutego, jako poddany [króla Michała] pobił Turków pod Chocimiem, jako król zwyciężał tychże, uwolnił Wiedeń od oblężenia, znamienity męstwem, wykształceniem i wymową, jako poddany był uczestnikiem wewnętrznych zamieszek, jako król dręczony był tym samym nieszczęściem. Umarł w Wilanowie Roku Pańskiego 1696, mając lat 72, w 22. roku panowania, dnia 17 czerwca.*

Jan Sobieski, syn Jakuba, kasztelana krakowskiego, i Zofii Teofili z Daniłowiczów, urodził się w 1629 r. w Olesku na Rusi Czerwonej. Był wszechstronnie wykształcony. Po studiach na Akademii Krakowskiej i odbyciu Grand Tour podjął służbę wojskową w kraju, walcząc przeciw Chmielnickiemu i Moskwie. W 1655 r. poddał się Szwedom, lecz już w 1656 r. wrócił pod komendę polskich dowódców i wziął udział w licznych wojnach z Moskwą, Kozakami, Tatarami i Turcją. W 1668 r. został hetmanem wielkim koronnym. W tym czasie zyskał też miano bohatera – Lwa Lechistanu, do czego szczególnie przyczyniło się zwycięstwo odniesione pod Chocimiem (1673). Był zwolennikiem sojuszu z Francją, snuł plany odzyskania Prus Książęcych i wzmocnienia obecności Polski nad Bałtykiem. Wiosną 1683 r. podpisał traktat z Austrią i jako naczelny wódz odniósł świetne i sławne zwycięstwo nad turecką armią Kara Mustafy, oblegającego Wiedeń. Następne lata przyniosły niekorzystny pokój z Rosją (1686), nieudane wyprawy mołdawskie i uciążliwe zmagania z opozycją magnacką. Ożenił się z Marią Kazimierą de la Grange d'Arquien („Marysieńką”), miał z nią ośmioro dzieci. Poza politycznymi talentami objawiał też zamiłowanie do sztuk pięknych, literatury, wspierał architektów, malarzy i rzeźbiarzy, a także uczonych (astronom Jan Heweliusz nazwał nowo odkrytą konstelację Tarczą Sobieskiego). Wybudował pałac i ogród w Wilanowie. Zmarł w 1696 r. Został pochowany najpierw w kościele Kapucynów w Warszawie, a następnie, w 1734 r., na Wawelu.

Marta Męclewska

Monety kolekcjonerskie Jan III Sobieski

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA AUGUSTA

* JAN III SOBIESKI *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 9 lutego 2022 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA AUGUSTA

* JAN III SOBIESKI *

nakład: do 5000 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 9 lutego 2022 r.

Bolesław Chrobry
(992–1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386–1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291–1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434–1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320–1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447–1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333–1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492–1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370–1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384–1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

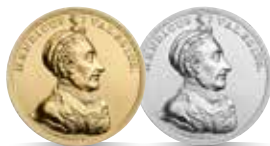
Zygmunt I Stary
(1506–1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548–1572)
Emisja: 7 XII 2017 r.

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669–1673)
Emisja: 2 XII 2021 r.

Henryk Walezy
(1573–1575)
Emisja: 12 VII 2018 r.

Jan III Sobieski
(1674–1696)
Emisja: 9 II 2022 r.

Stefan Batory
(1576–1586)
Emisja: 17 I 2019 r.

August II Mocny
(1697–1706, 1709–1733)

Zygmunt III Waza
(1587–1632)
Emisja: 23 I 2020 r.

Stanisław Leszczyński
(1705–1709, 1733–1736)

Władysław IV Waza
(1632–1648)
Emisja: 3 XII 2020 r.

August III Sas
(1733–1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)
Emisja: 26 I 2021 r.

Stanisław August Poniatowski
(1764–1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci oraz do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 91 59 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – „August II Mocny”.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość polskiego pieniądza